

Asettamispäätös: Datanhallinta-asetuksen (EU) 2022/868 kansallista täytäntöönpanoa tukeva työryhmä

Asettaminen Liikenne- ja viestintäministeriö on tänään tekemällään päätöksellä asettanut datanhallinta-asetuksen kansallista täytäntöönpanoa tukevan työryhmän.

Toimikausi ja aikataulu Työryhmän toimikausi on 4.10.2022 – 31.12.2023.

Työryhmän selvityksen on tarkoitus valmistua helmikuussa 2023, jotta täytäntöönpanotoimet voidaan tehdä ennen asetuksen soveltamisen alkamista.

Tausta

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2022/868 eurooppalaisen datan hallinnoinnista ja asetuksen (EU) 2018/1724 muuttamisesta (datanhallinta-asetus) on julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä 3.6.2022. Asetusta sovelletaan 24.9.2023 alkaen. Datanhallinta-asetus on asetuksena suoraan sovellettava, mutta siinä edellytetään tiettyä kansallista sääntelyä. Lisäksi kansalliseen sääntelyyn ja käytäntöön sisältyvät mahdolliset päällekkäisyydet ja ristiriitaisuudet on poistettava.

Asetuksen keskeinen tarkoitus on luoda säädöspuitteet datan hallinnalle, jotta julkisen sektorin hallussa olevaa suojattua dataa voidaan uudelleenkäyttää. Asetus luo niin ikään puitteet datan välityspalveluille, jotka edistävät datan jakamista eri osapuolten välillä neutraaleina toimijoina varmistaen, että datan saatavuus ja hyödyntäminen ei ole vain harvojen alustatoimijoiden käsissä.

Asetus toimii pohjana Suomen kansallisen digitaalisen kompassin esiin nostetuille ja nyt käynnissä oleville toimialakohtaisille datan jakamista edistäville data-avaruuksien kehittämishankkeille muun muassa hyvinvoinnin ja terveyden, liikenteen ja logistiikan, rakennetun ympäristön, maatalouden ja ruokatuotannon, energiasektorin, osaamisen, kulttuuriperinnön, talousdatan, tekijänoikeuksien, luonto- ja ympäristödatan sekä rakennetun ympäristön ja teollisen datan hyödyntämisen tarpeisiin.

Tavoitteet

Euroopan unionin asetukset ovat jäsenvaltioissa sellaisenaan suoraan sovellettavaa oikeutta. Jokainen ministeriö vastaa siitä, että sen hallinnonalan lainsäädäntö ja toiminta ovat EU-oikeuden mukaisia. Asetus kuuluu pääosin liikenne- ja viestintäministeriön sekä valtiovarainministeriön hallinnonaloille. Asetus kuitenkin liittyy kiinteästi

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Liikenne- ja viestintäministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

tiedonhallintaa ja julkisen sektorin datan avaamista koskevaan sääntelyyn, tietosuoja-sääntelyyn sekä kilpailu- ja kuluttajalainsäädäntöön ja vaikuttaa datan uudelleen-käytön käytäntöihin. Asetuksessa on myös eräitä säännöksiä tietojen siirtämisestä EU-alueen ulkopuolelle sekä sen suhteesta julkisuuslainsäädäntöön.

Työryhmätyön tavoitteena on ensinnäkin tukea ministeriöiden tehtävää varmistaa hallinnonalansa EU-oikeuden mukaisuus. Tavoitteena on muodostaa jaettu näkemys asetuksen sisällöstä ja vaatimuksista. Kokonaisnäkemys asetuksen vaikutuksista ja säädösmuutosten tarpeesta palvelisi ministeriöiden omaa valmistelutyötä, toimenpiteiden yhteensovittamista ja vaikutusten hahmottamista.

Datanhallinta-asetuksessa edellytetään lisäksi jonkin verran täydentävän sääntelyn antamista kansallisista viranomaisista.

Asetuksen soveltamisajan alettua jäsenvaltioilla tulee olla nimettynä yksi tai useampi toimivaltainen elin tukemaan julkisen sektorin toimijoita niiden hoitaessaan tehtävää, joka koskee pääsyn myöntämistä tietyn datan luokkiin uudelleenkäyttöä varten. Lisäksi jäsenvaltioiden tulee luoda vähintään yksi keskitetty tietopiste uudelleenkäyttäjien ja toimivaltaisten organisaatioiden välistä yhteydenpitoa varten.

Lisäksi tulee kansallisesti luoda valmiudet, joilla viranomaisille tehtävät ilmoitukset voidaan hoitaa jakamispalvelujen tarjoamista koskevat ilmoitus- ja valvontavelvoitteet. Datan välityspalveluita tarjoavan tulisi tehdä ilmoitus aikomuksestaan tarjota datanvälityspalveluja toimivaltaiselle viranomaiselle.

Data-altruismiorganisaatioiden rekisteröimiseen ja valvontaan on nimettävä toimivaltainen viranomainen.

Työryhmän tavoitteena on siten toiseksi muodostaa kokonaisnäkemys datanhallinnan viranomaistehtävien järjestämisen nykytilasta. Tämän kokonaisnäkemysten pohjalta työryhmän tehtävänä on tehdä ehdotus tehtävien tarkoituksenmukaisesta hoitamisesta mukaan lukien seuraamusten asettaminen ja siten tukea ministeriöiden säädösvalmistelua. Tarkoituksenmukaisuudessa olisi otettava huomioon muun muassa toimiva viranomaistoiminta kilpailukykytekijänä sekä asetuksen mukaisiin viranomaistehtäviin vuoden 2023 talousarviossa ehdotetut määrärahat.

Työryhmän tavoitteena on kolmanneksi välittää sen jäsenten välillä tietoa hallinnonalakohtaisen valmistelutyön etenemisestä ja täytäntöönpanosta.

Tehtävät

Asetuksen edellyttämien kansallisten toimien toteuttaminen vaatii eri hallinnonalojen lainsäädännön ja käytäntöjen tarkastelua ja arviointia. Tätä tehtävää varten kootaan työryhmä.

Työryhmän tehtävänä on:

1. Koota eri hallinnonaloilla voimassa oleva nykytila (lainsäädäntö ja käytäntö) sekä tuottaa aineistoa vaikutustenarvioinnin pohjaksi.
2. Tuottaa ehdotus tavoiteltavaksi toimintaympäristöksi ja erityisesti selvittää tarkoituksenmukainen tapa järjestää datanhallinta-asetuksen mukaiset viranomaistehtävät mukaan lukien seuraamussääntely.

Työryhmän työ kootaan selvitykseksi.

Organisointi

Puheenjohtaja

Maria Rautavirta, yksikön johtaja, liikenne- ja viestintäministeriö

Varapuheenjohtaja

Olli-Pekka Rissanen, johtava asiantuntija, valtiovarainministeriö

Jäsenet:

Vesa Lipponen, tietojohdaja, valtiovarainministeriö

Anna Vuopala, hallitusneuvos, opetus- ja kulttuuriministeriö

Ismo Parviainen, johtava asiantuntija, sisäministeriö
varajäsen Minna Bloigu, johtava asiantuntija, sisäministeriö

Essi Suonvieri, lakimies, sosiaali- ja terveysministeriö
varajäsen Joni Komulainen, hallitusneuvos, sosiaali- ja terveysministeriö

Emmi Äijälä, hallitussihteeri, työ- ja elinkeinoministeriö
varajäsen Kimmo Kuusela, erityisasiantuntija, työ- ja elinkeinoministeriö

Mika Tuikkanen, johtava tietohallintoasiantuntija, maa- ja metsätalousministeriö

Sihteerit:

Merita Erkkilä, ylitarkastaja, liikenne- ja viestintäministeriö

Tuomas Kaivola, lainsäädäntöneuvos, liikenne- ja viestintäministeriö

Viveca Still, lainsäädäntöneuvos, valtiovarainministeriö

Työryhmä voi lisäksi asettaa alatyöryhmiä ja käyttää muita asiantuntijoita.

Työryhmä voi asianomaisen ministeriön esityksestä itse vaihtaa kyseisen ministeriön jäsenen

Jäsenet on pyydetty niistä ministeriöistä, joista on ministeri digitalisaation, datatalouden ja julkisen hallinnon kehittämisen ministerityöryhmässä sekä opetus- ja kulttuuriministeriöstä. Muut ministeriöt ovat halutessaan voineet esittää jäsenen.

Työryhmän kokoonpano on naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain (609/1986) 4 a §:n mukainen.

Kustannukset ja rahoitus

Työryhmän työ tehdään virkatyönä, eikä puheenjohtajille tai jäsenille makseta palkkioita. Kukin organisaatio vastaa edustajiensa matka- ja majoituskustannuksista.

Liikenne- ja viestintäministeri

Timo Harakka

Kansliapäällikkö

Minna Kivimäki

Liitteet

-

Jakelu valtiovarainministeriö
opetus- ja kulttuuriministeriö
sisäministeriö
sosiaali- ja terveysministeriö
työ- ja elinkeinoministeriö
maa- ja metsätalousministeriö

Tiedoksi